

Obravnava pravljice v prvem razredu

Treating Fairy Tales in the First Class

Stanka Rakar

Osnovna šola Koroška Bela Jesenice, Cesta Talcev 2, 4270 Jesenice
stanka.zupancic@telesat.si

Povzetek

Uporaba IKT pri obravnavi pravljice v prvem razredu je nekoliko omejena v primerjavi z uporabo pri starejših učencih. Pri obravnavi pravljice smo uporabili računalnik, projektor in interaktivno tablo.

Obravnava pravljice z uporabo IKT v primerjavi s klasično obravnavo se je izkazala za dobro: tak način dela za najmlajše otroke je zanimiv, motivira učence za spremljanje pravljice in tudi za nadaljnje naloge. Prednosti take metode so tudi v dinamičnem vzdušju, otroci so uporabili več čutov kot pri klasični obravnavi, hkrati so lahko spremljali besedilo in sliko, ki je bila velika in dobro vidna vsem.

Otroci so bili nad uporabo IKT navdušeni in si želijo še več takega pouka.

Ključne besede: pravljica, informacijsko komunikacijska tehnologija, prvi razred, klasična obravnava

Abstract

The use of ICT in dealing with a fairy tale in the first class is somewhat limited compared to the use with older pupils. In treating a fairy tale we used the computer, a projector and an interactive board. Treating the fairy tale by means of ICT in comparison with the conventional treatment proved to be good. This kind of work is interesting for the youngest children it motivates pupils to follow the fairy tale and also for further tasks. We see the advantages of such methods in a dynamic atmosphere in the classroom. The children used more senses as in classical treatment. At the same time they were able to follow the text and the pictures, which were big and clearly visible to all. The children were enthusiastic over the use of ICT and they want more of such teaching.

Keywords: a fairy tale, ICT, the first class, classical treatment

1 UVOD

Kot šola smo se vključili v projekt širjenja E–gradiv. Ker smo v projekt želeli vključiti tudi najmlajše učence na naši šoli, torej prvošolce, smo brskali po primernih gradivih zanje. Želeli smo najti gradivo, ki bi nam pomagalo pri obravnavi pravljice. Največ gradiv za prvošolce smo našli pri matematiki. Ker je to šele začetek šolanja in spoznavanja IKT, smo žal ugotovili, da so v večini primerov gradiva zanje pretežka, ker še ne znajo brati in pisati ali niso vešči v uporabi IKT. Veliko pripravljenih E–gradiv naravoslovnih vsebin, ki so primerna za šestletne in sedemletne otroke pa se ne pokriva z učnim načrtom.

Po premisleku kakšno tehnologijo bi uporabili, smo se odločili in sami pripravili filmček, ki smo ga opremili z glasbo in z branim besedilom. Z otroki smo pravljico predvajali s pomočjo računalnika in projektorja. Po koncu predvajanja nas je zanimalo, kako so spremljali pravljico, zato so na tabli morali tudi sami urejati sličice iz pravljice v pravem zaporedju.

Po izvajanju te naloge smo primerjali obravnavo pravljice s pomočjo IKT s klasično obravnavo. Zanimalo pa nas je tudi, kaj bodo o tem, za otroke novem načinu dela, menili oni sami.

2 TEORETIČNI DEL

Kaj je pravljica?

Je najustreznejša literarna zvrst za otroke tam nekje od 3. pa vse do 9. leta starosti. Izkušstvo s pravljico pri otrocih je najdaljše, najgloblje, nanje se najbolj odzivajo in so ob njih najbolj ustvarjalni. Otroci od 3. do 7. leta pravljico enačijo s knjigo oz. vso literaturo (Jamnik, T., 1994, str. 51).

Spomin in pripovedovalna umetnost sta stoletja nadomeščala pisano besedo. Sprva se je pravljica prenašala in ohranjala le s pomočjo ustnega izročila, kasneje v dobi romantike pa so jo zapisali in je postala branje, literatura otrok. Takšna se je ohranila do današnjega časa. Tudi način posredovanja je ostal enak; otrokom pravljice beremo ali pripovedujemo.

Branje pravljic ima velik pomen za otrokov razvoj v času, ko se pripravljajo na opismenjevanje. Pri predmetu slovenski jezik v prvem razredu, sta namenjeni obravnavi umetnostnega besedila kar dve uri tedensko. Otroci spoznajo vsak teden novo pravljico in njene značilnosti. Zato smo si želeli, da bi otrokom popestrili pouk in jim pravljico predstavili še na kakšen drugačen način, s pomočjo nove učne tehnologije. Danes je na tržišču pripravljeno že veliko video kaset in DVD-jev s pravljičami, veliko jih je tudi posnetih na avdiokasetah, ki jih v zadnjem času izpodrivajo CD-ji. V učnem načrtu devetletke je predvidena obravnavo pravljic, za katere pa ni dosti pripravljenega gradiva, kjer bi lahko uporabili IKT.

Obravnavo pravljice ZRCALCE, ki jo je napisal Grigor Vitez

Tematska analiza pravljice Zrcalce

Pravljica je humoren prikaz nesporazuma, ki ga povzroči živalim neznani predmet. Nesporazum preraste v prepir, v katerem na koncu zmaga najmočnejši, medved. Tema besedila je torej prepir za prazen nič.

Klasična obravnavo poteka tako, da otroke motiviramo za poslušanje. Nato jim pravljico preberemo ali jim jo pripovedujemo in jim ob branju kažemo slike iz knjige. Po koncu

poslušanja ponovimo vsebino pravljice. Sledijo še nove naloge (likovne, glasbene, gibalne, dramske dejavnosti).

Primer klasične obravnave (pravljica Zrcalce)

- Pripravimo prostor, tako da stole postavimo v polkrog.
- Uvodna motivacija: igra ogledalo.
- Otroci se postavijo v pare, eden je ogledalo, drugi pa stoji pred ogledalom in kaže različne gibe, ki jih nasprotni otroci posnemajo.
- To je zgodbo o zrcalu, ki je ležalo na gozdni jasi. Pa ji prisluhnimo.
- Preberemo pravljico, zraven pa gledamo slike.
- Vprašanja za razumevanje besedila.
- Otroci dobijo list s sličicami, ki so med seboj pomešane. Otroci sličice izrežejo in jih nalepijo v zvezek v pravilnem vrstnem redu. Ko imajo sličice prilepljene, si z njimi pomagajo in povedo vsebino pravljice.
- Nove naloge: kdor želi lahko nariše svojo sliko, na katero kasneje prilepimo okvir in vrstico, s katero lahko sliko obesimo. Slike si na koncu ogledamo in ugibamo, čigave so.

Analiza učne ure:

Za obravnavo pravljice smo potrebovali dobri dve uri. Zelo dobra motivacija je bila igrice, otroci so se dobro vživeli v vloge. Pazljivo so poslušali pripovedovanju pravljice. Aktivno so sodelovali po branju z odgovori na vprašanja, malo manj vseh jim je bilo rezanje in lepljenje sličic v pravilnem zaporedju. Razveselili so se tudi dodatne dejavnosti, risanja risbic, še bolj pa so uživali v igrici, kjer so ugibali čigava je slika.

Prednosti klasične obravnave pravljice:

1. Med branjem oz. pripovedovanjem se med poslušalcem in med pripovedovalcem vzpostavi poseben očesni kontakt, s katerim lahko med pripovedovanjem ustvarja primerno vzdušje. Stik med otroci in pripovedovalcem je tako telesni kot duhovni.
2. Vsak trenutek se lahko prilagodimo reakcijam otrok, lahko pripovedovanje prekinemo, skrajšamo.
3. Otroci so takšnega načina dela navajeni že iz vrtca, od doma in iz raznih pravljčnih uric, zato se pri tem počutijo zelo sproščeno, domače, ker natanko vedo, kaj jih čaka.

Obravnava pravljice s pomočjo IKT

Predhodno smo pripravili gradivo, ki smo ga potem v šoli predvajali. Slike iz pravljice Zrcalce smo poskenirali in jih s pomočjo programa Movie maker zmontirali v filmček. K slikam smo dodali še glas – posneli smo besedilo pravljice in dodali glasbo.

Potem smo pripravili še gradivo, s katerim bomo obnovili vsebino pravljice. Slike smo med seboj premešali, da jih bodo otroci urejali v pravilnem vrstnem redu.

- Odšli smo v učilnico, ki je opremljena z interaktivno tablo in projektorjem. Že predhodno smo pripravili računalnik, projektor in interaktivno tablo.
- Motivacija: igrice moja slika.
- Nekdo v roki drži ogledalo in opisuje enega od otrok. Otroci poslušajo opis in če se prepoznajo, zakličejo: To je moja slika. Če se je oglasil pravi učenec mu damo ogledalo, da se pogleda.
- Danes bomo pravljico Zrcalce pogledali in jo poslušali še enkrat, nekoliko drugače.
- Prisluhnemo in ogledamo si posneto pravljico.

- Ob slikah na tabli, ki jih predvajamo s pomočjo računalnika in projektorja otroci odgovarjajo na vprašanja o vsebini pravljice.
- Otroci na interaktivni tabli urejajo sličice v pravem zaporedju. Njihove izdelke shranimo in jih kasneje natisnemo.
- Med igro lahko otroci na že pripravljeno podlago z okvirjem na interaktivno tablo narišejo svojo sliko. Sliko shranimo in jih kasneje natisnemo.
- Narisane slike predvajamo na tabli s pomočjo projektorja in računalnika, otroci ugibajo, čigava je slika.

Analiza učne ure

Otroci so aktivno sodelovali pri odgovorih na vprašanja o vsebini pravljice, še posebej vseč jim je bilo urejanje sličic s pomočjo interaktivne table in risanje na tablo. Vseč jim je bila tudi igra, ko so ugibali, čigavo sliko gledajo na tabli. Z velikim navdušenjem so sprejeli pravljico za svojo, z velikim zanimanjem so sledili dogajanju, čeprav so pravljico že poznali. Z uporabo nove tehnologije, ki je otroke motivirala za različne dejavnosti, nam je uspelo predstaviti pravljico še na drugačen način. Uspeli smo realizirati vse zastavljene cilje.

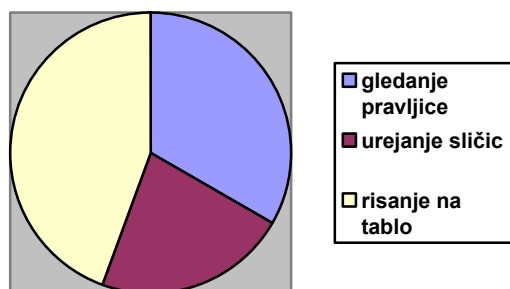
Prednosti obravnave pravljice s pomočjo IKT:

1. Učenci so bili pri spremljanju pravljice, torej pri poslušanju in gledanju, zelo motivirani in so zelo zbrano spremljali pravljico ves čas predvajanja.
2. Vzdušje med učenjem je bilo bolj dinamično.
3. Otroci so pri poslušanju in kasneje pri nalogi uporabili več čutov: vizualni, avditivni in kinestetični.
4. Lahko so hkrati spremljali besedilo, sliko in še glasbo, kar je pri klasični obravnavi ločeno. Hkratno spremljanje slike in glasu omogoča, da je doživljanje in razumevanje besedilne stvarnosti globlje.
5. Vsi naenkrat so dobro videli sliko. Slika je bila velika, dobro vidna vsem. Pri klasični obravnavi dvignem knjigo in jo obračam. Skoraj vedno se najde kdo, ki pripomni, da ni videl slike. Zaradi tega učenci potem vstajajo in se premikajo, da bi bolje videli, medtem ko so bili tukaj vsi lepo na svojih mestih.
6. Filmček je že vnaprej pripravljen, zato ne moremo izkoristiti reakcij otrok. Filmčka ne moremo prekinjati razen v primeru, da so otroci zelo nemirni.
7. Delo posameznega otroka (urejanje sličic in risanje) na interaktivni tabli ni tako zanimivo za ostale otroke, zato je primernejše, da otroci to delajo, medtem ko so ostali zaposleni s kakšno drugo aktivnostjo. Na koncu pa si lahko pogledamo izdelke, risbe vseh otrok.
8. Otroci so se zelo hitro navadili delati z interaktivno tablo, čeprav smo jo pri pouku uporabljali prvič. Zelo vseč jim je bilo, ker so lahko risali in slikice premikali s prstom.

Ob koncu dneva smo z otroki še ocenili in se pogovorili o našem počutju ob posamezni dejavnosti. Otroci so z risanjem smejočih obrazov ocenili kaj jim je bilo najbolj všeč.

Katera dejavnost ti je bila najbolj všeč?

- gledanje pravljice (6 otrok),
- urejanje sličic (4 otroci),
- risanje na tablo (8 otrok).

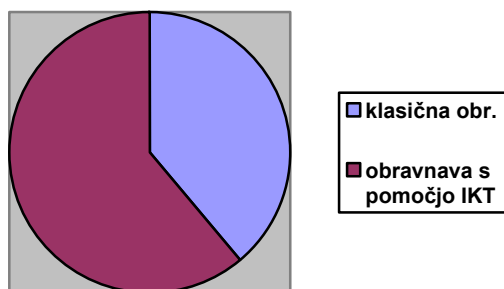

Graf 1: Priljubljenost različnih dejavnosti

Pri pouku je sodelovalo 18 otrok. Od tega je bilo šestim otrokom najbolj všeč gledanje pravljice, štirim otrokom je bilo najbolj všeč urejanje sličic, osmim otrokom pa je bilo všeč risanje na tablo.

Kaj ti je bilo bolj všeč?

- poslušanje pravljice, ki jo je brala vzgojiteljica ter rezanje in lepljenje sličic (7 otrok),
- gledanje pravljice, urejanje sličic s premikanjem sličic, risanje na tablo (11 otrok).

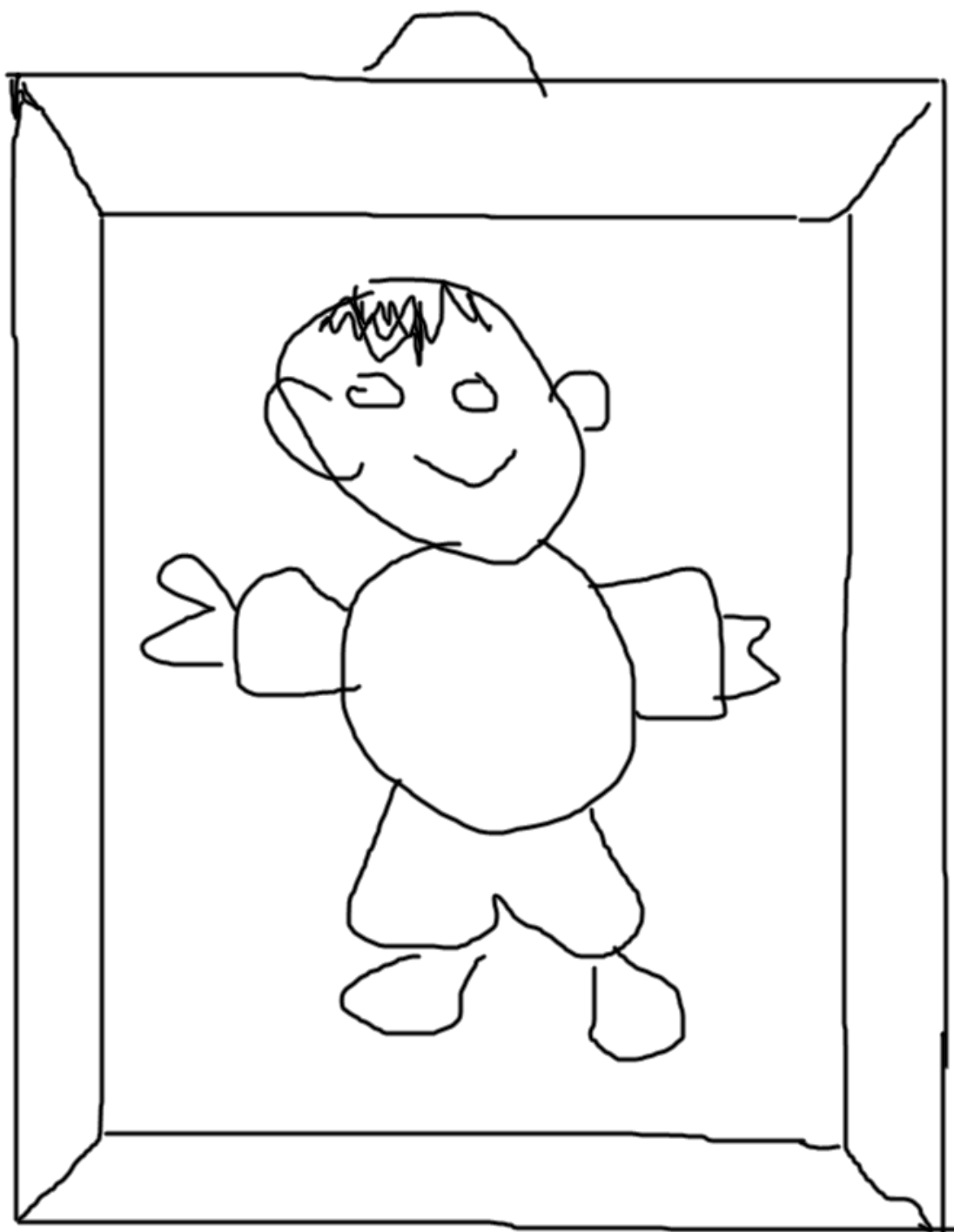

Graf 2: Priljubljenost dveh različnih obravnav

Ko so otroci ocenjevali, ali jim je bila bolj všeč klasična obravnava pravljice ali obravnava z uporabo IKT, je sedem otrok ocenilo, da jim je bila bolj všeč klasična obravnava, enajstim otrokom pa je bila bolj všeč obravnava z uporabo IKT.

Povzetek mnenj otrok o predstavitvi pravljice s pomočjo IKT:

1. Večini je bilo bolj všeč kot ponavadi.
2. Zdelo se jim je, kot bi bili v kinu.
3. Všeč jim je bilo, ker so pisali na tablo in jim ni bilo treba rezati in lepiti slikic, tako kot to delajo običajno.
4. Otrokom je bilo všeč, ker so risali po tabli s prstom, saj je bilo za njih to nekaj novega in drugačnega.
5. Nekaj učencev je menilo, da pravljico raje poslušajo takrat, ko jo beremo.
6. Želijo si, da bi pravljico še večkrat poslušali in gledali na takšen način.

Slika 1: Moja slika (narisana z uporabo interaktivne table)

3 ZAKLJUČEK

Otroci so ob nalogi spoznali, da pravljico lahko obravnavamo na več različnih načinov.

Sama sem ob nalogi spoznala, da se tudi v prvem razredu ob obravnavanju pravljice da uporabljati IKT sredstva. Na primeru pravljice Zrcalce smo aktivno vključili prvošolce v projekt uporabe IKT pri pouku. Otroci so bili aktivni pri urejanju sličic s pomočjo interaktivne table in pri risanju risbic, pri poslušanju in gledanju pravljice pa so spoznali nekaj nove učne tehnologije, ki je do sedaj v razredu še nismo uporabljali (prenosni računalnik, projektor). Tak način obravnave pravljice je primeren tako za vrtec kot za nižje razrede osnovne šole, najbolj za prvošolce.

Učencem je tak način dela zanimiv, popestri pouk in jih zelo motivira za delo.

Vendar po mojem mnenju z uporabo učne tehnologije ne smemo pretiravati in jo moramo pametno izbrati, ker danes otroci že doma veliko gledajo televizijo, računalnik... in vse premalo poslušajo pravljice, ki bi jim jih kdo bral ali pripovedoval. Škoda bi bilo, da bi tehnologija popolnoma izpodrinila brano besedo.

LITERATURA

VITEZ, Grigor. Zrcalce. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, 1990.

GRGINIČ, Marija, SAKSIDA, Igor. Zrcalce. Priročnik k berilu Ko pravljice oživijo. Trzin: Založba Izolit, 2004, str. 121, 122.

JAMNIK, Tilka. Knjižna vzgoja otrok od predbralnega obdobja do 9. leta starosti (Iz prakse za prakso). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, 1994, 244 str.